

СФЕРИ ВЖИВАННЯ АБСОЛЮТНОЇ КОНСТРУКЦІЇ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Традиційно одним з критеріїв розмежування сфер вживання абсолютної конструкції (АК) в англійській мові є «офіційний/формальний vs. неофіційний/неформальний» характер тексту або ситуації спілкування. Оскільки писемне мовлення переважним чином асоціюється з формальним вживанням мови, а розмовне мовлення – з неформальним [5: 26], то у лінгвістичній літературі неодноразово зазначалося, що абсолютна конструкція у більшості випадків використовується у писемних текстах, що функціонують у формальних ситуаціях спілкування. Наприклад, Р. Квірк у своїй граматиці сучасної англійської мови зазначає, що абсолютні конструкції є формальними і рідковживаними структурами [5: 1120]. Ця думка простежується і в діяхронічних розвідках, зокрема стверджується, що принаймні до 1660 року абсолютні конструкції були показниками класичного, книжкового, наукового стилю [6: 273] і переважно вживалися у таких формальних типах текстів як релігійні та юридичні [2: 352-353]. З огляду на вказані розвідки у лінгвістиці встановилася точка зору, згідно якої абсолютні конструкції є типовими рисами формального мовлення.

Здійснивши кількісний аналіз корпусу BYU-BNC щодо розподілу неаугментованої абсолютної конструкції з дієприкметником І у сучасній англійській мові за типами мовлення та жанрами в їх межах, встановлено, що зазначена конструкція переважно вживається у писемному мовленні (2966 вживань), але разом з тим вона зустрічається і в розмовному мовленні (65 вживань) (кількісні дані окремо для суб'єктного компоненту конструкції, вираженого іменником або займенником, надано у Таблиці 1):

Таблиця 1

*Вживання неаугментованої абсолютної конструкції з дієприкметником
І у різних жанрах писемного та усного типів мовлення*

<i>Підмет конструкції</i>	<i>Іменник</i>	<i>%</i>	<i>Займенник</i>	<i>%</i>
<i>Найбільш наповнені групи жанрів/жанри</i>				
ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ				
1.1. FICTION (художні твори)	1418	63,6	228	30,24
• NON-ACADEMIC (неакадемічна та нехудожня проза)	170	7,47	137	18,1

• NEWSPAPER (національні, регіональні та місцеві газети)	161	7,07	37	4,91
• ACADEMIC (академічна проза)	120	5,27	148	19,63
• W_biography (біографії, автобіографії)	89		35	
• MAGAZINE (популярні журнали)	81	3,56	25	3,32
• W_commerce (тексти з економіки і торгівлі)	34		20	
• W_misc (некласифіковані тексти)	153		58	
• W_religion	7		7	
УСНЕ МОВЛЕННЯ				
• LECTURES (лекції з різних галузей)	5		6	
• BROADCAST (радіо-, теле-програми)	12		11	
• INTERVIEW(інтерв'ю)	2		4	
• SPEECHES (промови)	11		12	

Як свідчать отримані на матеріалі корпусу дані, аналізована конструкція виявляє чітку тенденцію до вживання в окремих жанрах писемного мовлення. Наприклад, у художньому реєстрі ця синтаксична структура набагато більше вживається у W_fict_prose (1446\217)¹, аніж у W_fict_poetry (3/2) чи W_fict_drama (1/-) (детальніше про кодифікацію жанрів у Британському національному корпусі див.: [4]). У газетних текстах досліджуваний тип АК переважає у W_news_brdsh_tnat_misc (36/4), W_news_o_sprt (36/2), W_news_o_report (22/14), W_news_brdsh_tnat_sports (23/12), W_news_o_soc (24/6) і практично не використовується у W_news_tabld (2/1), W_news_brdsh_tnat_report (2/1), W_news_brdsh_tnat_editorial (4/-), W_news_brdsh_tnat_arts (1/2), W_news_brdsh_tnat_commerce (2/-). У неакадемічних (нехудожніх) текстах вона переважає у W_non_ac_humanities_arts (59/57), W_non-ac_polit_law_edu (44/16) та W_non_ac_soc_sci (32/33) і малочисельна у W_non_ac_tech_eng (17/-), W_non_ac_tech_engin (4/1), W_non_ac_tech_eng (-/7). В академічних текстах вона є найчастотнішою у W_ac_polit_law_edu (42/42), W_ac_hum_arts (34/32) та W_ac_soc_sci (25/45) і рідковживаною у W_ac_medicine (4/7) та W_ac_engin (7/3).

Дані вибірки з корпусу свідчать, що хоча АК переважно вживається у писемних типах текстів, тим не менш зафіксовані також випадки її вживання

¹ Перша цифра – це кількісний показник для АК із суб'єктом вираженням іменником, а друга цифра – займенником.

й у розмовному мовленні, зокрема у таких типах текстів як S_brdcst_disc (9/3), S_conv (5/–), S_meeting (2/5).

Таким чином, отримані результати аналізу частоти АК у текстах різних жанрів цілком корелюють з раніше отриманими даними [7: 45-46; 3: 38; 2: 186], і свідчать, про те, що продуктивність АК у писемних текстах набагато вища, ніж у розмовних, а частота АК у писемному мовленні знижується пропорційно до підвищення рівня формалізованості тексту. Разом з тим отримані дані спростовують панівну у сучасних граматиках англійської мови думку, що ця конструкція має обмежену сферу вживання, зокрема на противагу точці зору Б. Кортамана [3: 38-39] про майже цілковиту відсутність цієї конструкції у наукових (академічних) текстах та взагалі уникання її вживання у розмовному мовленні, наші результати показують, що ця конструкція є доволі частотною у різних академічних жанрах, а також вживається й у розмовних текстах. Звідси і кількісні дані вживання АК свідчать про те, що у сучасній англійській мові ці конструкції розширюють сферу свого вживання і проникають у розмовне неформальне мовлення, тобто експансія цієї структури, яка почалася з формальних престижних типів текстів, поступово розповсюджується і на більш неформальні типи текстів.

Підсумовуючи, зазначимо, що результати аналізу корпусних даних засвідчили, що у сучасній англійській мові неаугментована абсолютна конструкція з дієприкметником І вживається як у формальних, так і неформальних типах текстів, звідси критерій «formal vs. informal» вже не є вповні релевантним критерієм для визначення сфер вживання цієї конструкції. Вважаємо, що для розмежування типів текстів сучасної англійської мови, в яких вживається абсолютна конструкція, потрібно ввести додаткові критерії. Такими критеріями, на нашу думку, можуть стати «narrative vs. non-narrative» [8: 277; 1: 257] та «literary / depective vs. non-literary / non-depictive» [3: 191].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Hasselgård H. Possessive absolutes in English and Norwegian / H. Hasselgård // *Big Events, Small Clauses: The Grammar of Elaboration*. – Berlin, Boston : De Gruyter, 2012. – P. 229–258.
2. Kohnen Th. Text, Textsorte, Sprachgeschichte. Englische Partizipial- und Gerundialkonstruktionen 1100 bis 1700 / Th. Kohnen – Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2004. – 445 p.
3. Kortmann B. Free Adjuncts and Absolutes in English. Problems of Control and Interpretation/B. Kortmann – London:Routledge, 1991. – 253 p.
4. Lee D. Genres, registers, text types, domains, and styles: clarifying the concepts and navigating a path through the BNC jungle / D. Lee // *Language Learning & Technology* – Vol. 5, No. 3. – 2001. – P. 37–72 – Режим доступу: <http://llt.msu.edu/vol5num3/lee/>

5. Quirk, R. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk, S. Greenbaum., G. Leech, and J. Svartvik – London, New York : Longman, 1985. – 1773 p.

6. Ross Ch. H. The absolute participle in Middle and Modern English / Ch. Ross // Publications of the Modern Language Association of America 8(3) – P. 245–302.

7. Thompson S. Grammar and Discourse: The English Detached Participial Clause S. Thompson // Discourse perspectives on syntax. – New York : Academic Press, 1983. – P. 43–64.

van de Pol N., Cuyckens H. The diffusion of English absolutes: A diachronic register study / N. van de Pol, H. Cuyckens // Corpus Interrogation and Grammatical Patterns : John Benjamins Publishing Company, 2014. – P. 265–294.